

Kommunen sin rolle og ansvar for miljøet ved arealplanlegging i sjø

Ingunn Elise Myklebust

Frå visjonar til operasjonalisering:

- **Visjon om femdobling av akvakultur innan 2050.**
- **Operasjonalisering gjennom planlegging og løyve/kapasitetsauke i einskildsaker.**
- **Planar og løyve kan leggje til rette for, men også hindre auka produksjon. Akvakulturlova § 15. «Tillatelse til akvakultur kan ikke gis i strid med:**
 - a) vedtatte arealplaner etter plan- og bygningslov».**

Disposisjon for føredraget

- Sentrale rettskilder for tolking av plan- og bygningslova og akvakulturlova
- Kort oversikt over samspelet mellom plan og tiltak
- Nærare om dei materielle reglane i pbl.
- Kompetansefordeling i pbl og mogeleg verknad for innhald i planvedtak i sjø (motsegn)

Miljøparagrafen: Grl. § 112 – ein rett og ein tolkingsfaktor

- «**Alle** har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og **mangfaldet blir haldne ved lag**. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for **kommande slekter**.
- Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.
- Dei statlege styresmaktene **skal setje i verk tiltak** som gjennomfører desse grunnsetningane.»

– før vedtak kan treffast – men NÅR?

- Land og sjø:
- Kvalitetsnorma, § 5 (ivaretaking av vill laksefisk)
- Sakshandsamingsprinsipp/retningslinjer: (fvl. § 17)
 - Kunnskapsbaserte vedtak, § 8 (bok.kap?)
 - Førre-var-prinsippet, § 9 «unngå mulig vesentlig skade».
 - Økosystemtilnærming, § 10
 - Tiltakshavar skal bere kostnadane, § 11
 - Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar, § 12
 - Grunngeving i vedtaka, § 7 (§§8-12) (fvl. §§ 24-25)

NÅR?

- **Når** er det krav om konsekvensutgreiing? Tilleggsutgreiingar? Samspel mellom KU i plan (pbl. § 4-2) og KU ved tiltak (pbl. kap. 14) m.a. «virkninger for nasjonale laksevasdrag og fjorder» (forskrift 2017)
- **Kven** er ansvarleg for konsekvensutgreiingar?
- **Kva** skal konsekvensutgreiast, utgreiingsprogram?
- **Verknad** av eventuell sakshandsamingfeil?
 - Alternativ-vurderingar: Kva er «godt nok»? (sml. Rt. 2009-661, Husebyskogen og HR-2017-2247-A), verknad for reinsdrift (Troms, Reinøy)
- *Behov for å endre/klargjere reglar for konsekvensutgreiing av akvakultur? Legitimitet ved avgjerdslegrunnlaget?*

Rammelov og sektorlov – relevante omsyn

UNIVERSITETET BERGEN

**Føremålsparagraf,
relevante
interesser:**

Pbl. § 1

Akvakulturlova § 1

Dei ulike lovene sin funksjon og mål for arealstyring

§ 1-1. *Lovens formål*

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planlegging etter loven skal bidra til å **samordne** statlige, regionale og

§ 1. *Formål*

Loven skal fremme akvakulturnæringens lønnsomhet og konkurransekraft innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på

Samordning og miljøkrav ved tiltak:

DEPARTEMENTET I BERGEN

- § 6. Generelle vilkår for tildeling av akvakulturtillatelse 1
- Departementet kan etter søknad gi tillatelse til akvakultur dersom:
 - **a) det er miljømessig forsvarlig,**
 - b) kravene i § 15 om forholdet til arealplaner og vernetiltak er oppfylt,
 - c) avveiningen av arealinteresser etter § 16 er foretatt, og
 - **d) det er gitt tillatelser som kreves etter:**
 - - lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v.,
 - - lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall,
 - - lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann, og
 - - lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann.

Kva rolle spelar kommunen og fylkesmannen sitt syn på arealforvaltninga no?

Interesseavvegingar ved arealbruk § 16.

UNIVERSITETET I BERGEN

- Departementet skal foreta en avveining av arealinteresser ved plassering av lokaliteter til akvakultur. Det skal **særlig legge** vekt på:
 - a) søkers behov for areal til planlagt akvakulturproduksjon,
 - b) alternativ bruk av området til annen akvakultur,
 - **c) annen bruk av området, og**
 - d) verneinteresser som ikke omfattes av § 15 bokstav b og c. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk og plassering av lokaliteter til akvakultur.
- *Dei same interesser som i plan? På kva tidspunkt blir strandeigaren høyr?*

Til § 7 Generelle vilkår for klarering av lokalitet

Hjemmelsgrunnlaget for denne bestemmelsen er akvakulturloven §6, jf. §§ 15 og 16.

Bestemmelsen er begrunnet i miljøhensyn, samt hensynet til konkurrerende interesser i området (arealhensyn). Hensynet til fiske- og folkehelse og hensynet til lovlig ferdsel er ikke videreført, idet dette er hensyn som akvakulturloven ikke hjemler, se også merknadene til § 7 bokstav c. Videre skal heller ikke Fiskeridirektoratet lenger ta hensyn til at tildelingen ikke skal skje i strid med uomtvistelige privatrettslige rettigheter.

Kommunen si rolle ved planlegging for akvakultur:

UNIVERSITETET I BERGEN

Relevante heimlar for føresegner § 11-11 nr. 7

- Pbl. § 11-11 nr. 7 «kan» kommunen «i nødvendig utstrekning» gi utfyllande føresegn om «hvilke artsgrupper eller arter av akvakultur som enkeltvis eller i kombinasjon kan etableres».
 - Lovendringa kom tilsynelatande til etter er innspel frå akvakulturstyresmaktene.
 - NOU 2003: 14 s. 192 «En planlegging som i størst mulig grad skal ta inn i seg flest mulig aspekter ved en konsesjonsbehandling/ eventuelt en form for rammetillatelse i et område, vil etter vår oppfatning også kunne spore til konflikter med omgivelsene i større grad enn å være avklarende.»
 - I Ot.prp nr. 32 s. 225 heiter her at: «Ved å gi bestemmelser om artsgrupper får kommunen indirekte anledning til å påvirke arealbeslag, aktivitetsnivå og det visuelle uttrykk.»
 - *Kan kommunen gå endå lengre i å detaljere arealbruken innanfor lokaliteten?*

Kva er omfatta av miljøkvalitetsnorma?

- § 11-9. Generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel
- Kommunen kan uavhengig av arealformål vedta bestemmelser til kommuneplanens arealdel om:
 - 1. krav om reguleringsplan for visse arealer eller for visse tiltak, herunder at det skal foreligge områderegulering før detaljregulering kan vedtas,
 - 2. innholdet i utbyggingsavtaler, jf. § 17-2,
 - ...
 - **6. miljøkvalitet**, estetikk, natur, landskap og grønnstruktur, herunder om midlertidige og flyttbare konstruksjoner og anlegg,

k9635363 www.fotosearch.no

Behov for fleksibilitet/grense mot vilkår i sektorlov?

UNIVERSITETET I BERGEN

- Pbl. § 11-9 nr. 3 «bestemmelser ... om ... miljøkvalitet»
- Berekraftig utvikling og miljø – ei oppgave for alle.
- Sjølvstendig heimelsgrunnlag?
- Innskrenkande i høve til sektorlov?
- Innskrenkande i høve til forskriftsfesta krav?
- **Innskrenkande i høve til § 11-11 nr. 7**
- Juss og politikk
- Klargjering med fylkeskommunen? (avtale,

og del, LE 2016-44539, travsportdommen

- Kunne kommunen gjennom planføremål og planføresegner i reguleringsplanen avgrense eit næringsføremål til å gjelde berre for næring «**tilknyttet travsport**»?
 - Nannestad kommune hevda at arealbruken var lovleg og at avgrensinga var naudsynt for å møte fylkesmannen sine krav om å ta omsyn til trafikksituasjonen og viltbestanden.
 - Den private parten hevda at kommunen ikkje hadde heimel og at lova måtte tolkast *inn-skrenkande* spørsmålet om kva som var «ulovlig bransjeregulering».
- Lagmannsretten kom til at arealbruksføremålet og vilkåra var gyldige.
 - Det berande argumentet synest å vere at ei slik avgrensing i næringsføremålet var naudsynt for å fremje føremålet med planen, som var å kombinere travsportnæringa med omsynet til «vilttrekk, trafikk og nærområdene».
 - Lagmannsretten la til grunn at det var «en forutsetning for å kunne regulere området til næring at begrensingen næringen ‘tilknyttet travsport’ ble tatt inn, og at området ikke ville blitt regulert til næring dersom denne begrensingen ikke ble tatt inn».
- Saka vart anka til Høgsterett, men slapp ikkje inn, og er dermed rettskraftig.

Akvakultur og det kommunale sjølvstyret

UNIVERSITETET BERGEN

- Grunnlova § § 49.
- «Folket utøver den lovgjevande makta gjennom Stortinget. Stortingsrepresentantane blir valde gjennom frie og hemmelege val.
- **Innbyggjarane har rett til å styre lokale tilhøve gjennom lokale folkevalde organ. Nærare føresegner om det lokale folkevalde nivået blir fastsette i lov.»**

Statlig styring innanfor ramma av

pbl:

§ 5-4. Myndighet til å fremme innsigelse til planforslag¹

Berørt statlig og regionalt organ² kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.

Andre kommuner³ kan fremme innsigelse mot forslag til slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for kommunens innbyggere,⁴ for næringslivet eller natur- eller kulturmiljøet i kommunen, eller for kommunens egen virksomhet eller planlegging.

Sametinget⁵ kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse.

Innsigelse skal fremmes så tidlig som mulig og senest innen den frist som er fastsatt for høringen av planforslaget. Innsigelse skal begrunnes. Innsigelse fra statlig og regionalt organ skal være begrunnet i vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer.

Avslutningsvis om samspel, juridiske verkemiddel og omsyn.

UNIVERSITETET I BERGEN

- **Behov for endring i lover eller praksis for å skape større likskap om kva som er relevante omsyn og høve til påverknad og kontroll i lovene?**

Takk for meg!

UNIVERSITETET I BERGEN